

БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА

27 МАЙ 2010 г.

Тестът съдържа 25 задачи по български език и литература.

Задачите са два вида: със структуриран отговор с четири възможности за отговор, от които само един е верният, и с отворен отговор.

За да отбележите своя отговор, срещу номера на съответната задача зачертайте със знака **X** буквата на избрания от Вас отговор.

Например:

Ⓐ   ~~В~~   Ⓑ   Ⓒ

Ако след това прецените, че първоначалният Ви отговор не е верен, запълнете кръгчето с грешния отговор и зачертайте със знака **X** буквата на друг отговор, който приемате за верен.

Например:

Ⓐ   ●   ~~В~~   Ⓒ

За всяка от задачите с отворен отговор в листа за отговори е оставено празно място. Използвайте това място, за да запишете своя отговор.

Ако след това прецените, че записаният отворен отговор не е верен, задраскайте го с хоризонтална черта и запишете над него отговора, който според Вас е правилен.

!

!

Скъпоценни и полускъпоценни камъни

Безцветни или бели	диамант, топаз, планински кристал	бисер, опал
Черни		ахат, оникс
Червени	рубин	
Виолетови	аметист	
Сини и светлосини	сапфир	тюркоаз
Зелени	изумруд	нефрит
Жълти или оранжеви		кехлибар

1.

?

-) И таблицата, и текстът съдържат една и съща информация.
-) Няма връзка между информацията в текста и в таблицата.
-) Информацията от таблицата допълва информацията от текста.
-) Таблицата изцяло илюстрира съдържанието на текста.

2.

?

-) Рубинът е прозрачен полускъпоценен камък.
-) Аметистът е полускъпоценен камък с виолетов цвят.
-) Топазът е един от непрозрачните камъни.
-) Кехлибарът е безцветен като планинския кристал.

3.

?

-) диамант, топаз, сапфир
-) кехлибар, нефрит, рубин
-) опал, тюркоаз, аметист
-) изумруд, оникс, бисер

4.

-) червения
-) зеления
-) синия
-) жълтия

5.

?

-) Вярваше в народната мъдрост, че денят се познава по сутринта.
-) Закъснях за училище, защото дълго чаках автобуса на спирката.
-) От пресата научих, че гостуването на известната група се отлага.
-) За да участват в конкурса, учениците трябва да напишат реферат.

6.

?

-) подчинено определително изречение
-) подчинено допълнително изречение
-) подчинено обстоятелствено изречение
-) подчинено подложно изречение

7.

?

-) Запетаята пред съюза отделя подчиненото изречение в сложното смесено изречение.
-) Запетаята пред съюза свързва главните изречения в сложното смесено изречение.
-) Запетаята пред съюза отделя еднородни части в сложното смесено изречение.
-) Запетаята пред съюза отделя двете подчинени изречения в сложното смесено изречение.

8.

?

-) Престанах да вярвам в чудеса.
-) Започнах да работя здраво.
-) Продължих да тренирам усилено.
-) Искам да кажа цялата истина.

9.

?

-) Не давайте подкрепа на глупеца!
-) Ужасена от писъка, жената тичаше насам-натам.
-) На заека му омръзнало да студува.
-) Бих пил вода и от планински извор.

10.

?

-) през куп за грош
-) от игла до конец
-) на куково лято
-) като по ноти

11.

?

_____) „ _____) _____)
_____) .

12.

?

-) свиреп
-) своенравен
-) своеобразен
-) срамежлив

13.

„ ” ?

-) ода
-) балада
-) елегия
-) басня

14.

„

1868 .”?

-) „немили, клети, недраги”
-) „тиха бяла Дунава”
-) „за правда и за свобода”
-) „по скали и по орляци”

15.

„ ”

ù?

-) в експозицията
-) в завръзката
-) в кулминацията
-) в епилога

16.

”?

„ -

-) „... само кашляше упорито и пъшкаше...”
-) „... най-снажен, дълголик, сух, жълт...”
-) „... един великан, който държеше висок червен байрак...”
-) „... висок мъж... с лукави, дръзки очи...”

17.

:

– „ ” „ ” –

-) възхваляват достойния избор в робското време
-) внушават, че герои са само онези, които се борят с оръжие в ръка
-) представят героичното човешко поведение
-) разкриват величието на българския национален характер

18.

?

-) набожен и весел
-) лицемерен и нахален
-) притеснен и щастлив
-) смирен и благодарен

19.

-) 1)
-) 2)
-) 3)
-) 4)

20.

– ... , ? –

21.

22.

65

23.

24.

, , - ù . ,

-) „Една българка”
-) „Заточеници”
-) „Неразделни”
-) „Българският език”

25.

2-3

„ - ”.

, I

:

Сърдит на всички богове и на целия свят се прибра старият, беловлас Вулица – князът на голямото славянско племе – северците. Скочи от коня си пъргаво, макар че много години се редяха на гърба му, даде поводитите на дъщеря си Вида, притичала насреща му, и с ядовити крачки влезе в обширния си дом. Жена му Тиха го срещна на къщния праг и му помогна да се съблече и събуе. Тя не посмя нищо да попита. Откак едничният им син Славун беше отвлечен с измама от ромеите и във вериги откаран във Византия, те се разбираха само с погледи...

– Ех, как боговете не ме дариха с поне още един син! – заядосва се гласно Вулица, като дърпаше дългата си бяла брада. [...]

Старият мъж запроклина и боговете, и себе си, и деветте си дъщери, като най-много кълнеше Вида – най-малката и единствено неомъжена дъщеря...

Застанала на пруста, след като прибра и нахрани бащиния си жребец, Вида току-що се канеше да запали свещта, за да довърши започнатата свилена кърпа – беше мома за главяване, когато до слуха ѝ достигнаха лютите клетви на баща ѝ. Заслуша се и остана като изумена. За пръв път чуваше такива думи от бащините си уста...

Сълзи закапаха от очите на момичето. Остави прикята си недовършена и се втурна към горницата. Преди да отвори вратата, се спря задъхано, притисна лявата си гръд, където биеше разтревоженото ѝ сърце, и избърса сълзите от очите си. Сетне бутна и влезе.

Бащата не я усети и продължаваше да пустосва. Вида постоя така за миг и сетне през сълзи продума:

– Тате, мили тате! – гласът ѝ затрепера като духнат лист – Немой кълни, тате, не проклинай! Рожбите ти са дарба от боговете, не бива да се противиш на божиата воля!

Старият се обърна като опарен. В първия миг той не схвана какво дума момичето. Но сетне, изведнъж проумял, се разлюти още повече... Де се е чуло и видяло такъв срам, такъв позор? Щерка да отвори уста против баща си!...

Вулица се готвеше да произнесе още по-страшна клетва против непокорната си дъщеря и дори дигна ръка. В тоя миг обаче на портите се почука силно и клепалото, поставено на върха, надвесен над Брегава, заби зачестено – съобщение за беда...

По-злокобно от глутница гладни вълци завиха втурналите се към прохода ромейски пълчища. Техният вик, разнесен от ехото, отекна из

гората и се разнесе надалеко. Той като че ли смрази кръвта на шепата защитници на Брегава и те побягнаха нагоре, към височините, спотирени от ромейските копия и стрели. Проходът беше отприщен – пътят за варварската столица Плиска беше открит. Ромеите бързаха да минат, защото денят вече гаснеше и на небето кацнаха първите долетели от безкрая звезди. Теснината със стръмни, почти отвесни като бреговете на река скатове и надвисналата отгоре тъмна гора, всяваше смут и страх. [...] Смелостта си да нападнат Брегава черпеха от вестта, донесена от издайниците им, че след залавянето на Славун проходът не се охранява – редиците на северците се били разстроили и те приличали на стадо без овчар...

Изведнъж пред бягащите северски войни пръква сянка. Източва се и застоява. Счува се вик. Остри думи екват:

– Стойте, стойте, юнаци! – гласът трепери, не може да се разбере мъж ли, жена ли говори.

Спряха се, като под повеля бягащите. Пред тях, от честия листак на гората изскочи жена, облечена цяла в бяло, с разпуснати дълги коси и пламнали от огън очи. Тя не говори, а заповядва:

– След мене, юнаци! Стиснете здраво копията си! Опънете силно лъковете си! Мен сам бог Перун ме праща, помощ да ви дам! Напред, жив да не остане нито един ромеец!

Войниците са омаяни от силните думи на жената. Та това е горска самодива! И сам Перун я праща, бог над всички богове! [...]

Мъжете стисват копия и мечове, опъват тетивата и тръгват след самодивата. Нейната смелост е смелост на всички! Нейната развяна коса е тяхното знаме!

След малко, като откъсната пряспа сняг от старопланински връх, помитащи всичко по пътя си, северците се спуснаха върху ромейските войски, които пъплеха из прохода. Затриха всички до един, а предводителя им, кесарев брат, хванаха в плен, за да го разменят със своя роден юнак Славун.

Стихна боят. В крайна почуда всички видяха, че не самодива ги е предвождала в лютата битка, а сама Вида мома [...]

Бащата като научи, се просълзи от умиление и възхита. Прегърна дъщеря си и я благослови [...]

:

– невестински дар

– задомяване

– недей, не

– последвани

– появява се

